

Nr 26.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med anhållan om riksdagens yttrande över förslag till kungörelse angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot; given Stockholms slott den 27 januari 1928.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till kungörelse angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Förslag
till
Kungörelse

angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot.

Kungl. Maj:t har funnit gott förordna som följer:

1 §.

Från och med den 1 mars 1928 må utförsel till utrikes ort icke äga rum, vare sig sjö- eller landvägen, av följande i gällande statistiska varuförteckning under nedanstående nummer upptagna vara:

Nummer i statistiska varuförteckningen	V a r u s l a g
Ur 874	Järn och järnlegeringar: smidbart järnskrot: annat än förzinkat (galvaniserat) eller förtent.

2 §.

I fråga om det i denna kungörelse stadgade förbud skall förordningen den 3 mars 1916 om straff för olovlig varuutförsel m. m. äga tillämpning.

3 §.

Denna kungörelse gäller tillsvidare till och med den 31 augusti 1928.

*Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 januari 1928.*

Närvarande:

Statsministern Ekman, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden
RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON
STOCKENSTRÖM.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

»I skrivelse den 30 april 1927 hemställde fullmäktige i järnkontoret, under åberopande av innehållet i en till fullmäktige inkommen skrift från järnkontorets tull- och traktatkommitté, om utfärdande av exportförbud snarast möjligt å till tulltaxerubriken 874 hänförligt smidesjärnskrot. I berörda skrift hade förenämnda kommitté anfört i huvudsak följande.

*Fullmäktiges
i Järnkontoret
skrivelse den
30 april 1927.*

Exporten av järnskrot från Sverige hade under åren 1924 och 1925 samt de första tio månaderna av år 1926 varit relativt obetydlig och ett ganska betydande importöverskott å järnskrot hade under samma tid förefunnits. Från och med november månad 1926 hade emellertid exporten tilltagit i oroväckande grad och det förra importöverskottet förbytts i ett avsevärt exportöverskott. Den ökade skrotexporten torde i väsentlig mån bero på följande omständigheter. I enlighet med en av Versaillesfredens bestämmelser hade Tyskland varit skyldigt att till Polen leverera 20,000 ton skrot per månad till underpris. Denna leveransskyldighet komme emellertid att upphöra med ingången av juli månad 1927. Enär Tyskland infört exportförbud å skrot, förväntades efter nyssnämnda tidpunkt väsentliga svårigheter uppkomma för den polska järnindustrien att fylla sitt skrotbehov. Polen uppträdde därför redan nu såsom köpare till avsevärda kvantiteter skrot. Enligt vad kommittén inhämtat exporterades nu större delen av det svenska skrotet till Polen och även till Tjeckoslovakien.

Faran för de svenska järnverken av denna ökade skrotexport jämsides med den minskade importen låge i öppen dag. Vid tillverkning i martinugnar av vissa slag av handelsjärn inginge skrot till cirka 70 procent. Såsom en följd av den stegrade efterfrågan hade skrotpriset uppdrivits med omkring 20 procent, vilken omständighet i förening med de ytterligt tryckta priserna på handelsjärnet och den ständigt stigande importen av utländskt järn, som utbjödes till underpriser, gjorde situationen i hög grad allvarsam. Visserligen hade en del järnverk sitt skrotbehov säkerställt för de närmaste månaderna, men en annan del vore redan i stort behov av skrot. Svårigheterna att få detta behov täckt bleve allt större, ju längre skrotexporten finge pågå.

I anledning av framställningen avgav kommerskollegium den 7 maj 1927 en promemoria i ärendet. I berörda promemoria intagna sammanställningar

*Kommers-
kollegii pro-
memoria den
7 maj 1927.*

över dels import- eller exportöverskott av järnskrot i 1,000-tal ton under åren 1913 och 1922—1926 samt 1927 års första kvartal dels ock den svenska järnindustriens förbrukning av järnskrot under åren 1923—1926 utvisade följande:

Import- eller exportöverskott av järnskrot i 1,000-tal ton		
Å r	Importöverskott	Exportöverskott
1913	61.7	—
1922	—	5.7
1923	5.9	—
1924	33.5	—
1925	2.9	—
1926	14.5	—
1927, 1:a kvartalet	—	Preliminärt 5.1

Åtgång av skrot vid järnverken 1923—1926 i ton.

	Eget	K ö p t	
		svenskt	utländskt
1923 Total åtgång	82,436	85,856	7,567
Därav för götmetall	76,528	71,367	5,090
1924 Total åtgång	158,303	115,106	16,493
Därav för götmetall	147,390	98,711	16,493
1925 Total åtgång	166,276	105,236	4,622
Därav för götmetall	159,779	89,437	4,506
1926 Total åtgång	150,673	111,941	8,367
Därav för götmetall	143,286	92,648	7,877

Efter att till en början hava hänvisat till de sålunda uppgjorda sammanställningarna anförde kollegium i huvudsak följande.

De förnämsta inköpsländerna för täckande av den svenska järnindustriens importbehov av skrot hade dittills varit Norge och Danmark ävensom Tyskland, därvid emellertid en avsevärd del av det från Danmark importerade skrotet torde haft sitt ursprung från andra länder, särskilt Tyskland. Exportförbudet å skrot i sistnämnda land ävensom den ökade efterfrågan från andra länder, särskilt Polen och Tjeckoslovakien, hade uppenbarligen väsentligen avskurit möjligheterna för svensk skrotimport, samtidigt som de inhemska tillgångarna på skrot hotade att tömmas.

Det syntes vara att antaga, att denna situation vore av övergående natur såsom ytterst förorsakad av extraordinära ingrepp och rubbningar i handelsförhållandena. Emellertid syntes densamma hota att temporärt tillfoga den svenska järnindustrien betydande svårigheter. Omfattningen eller varaktigheten av dessa olägenheter torde väl näppeligen för det dåvarande kunna till fullo överskådas. Med hänsyn till den ifrågakvarande industriens även i övrigt betryckta läge syntes det emellertid angeläget, att från statens sida åtgärder vidtoges för att i möjligaste mån undgå eller mildra ytterligare

påfrestningar på densamma. Ehuruväl den svenska handelspolitiken i övrigt väsentligen inriktats på att undanröjda de hinder för handels frihet, som krigs- och krisårens export- och importförbud medfört, syntes det svårigen kunna undgås att i den förhandenvarande situationen vidtaga en temporär åtgärd i restriktiv väg.

Kollegium finge därför förorda bifall till den föreliggande framställningen.

I skrivelse den 12 september 1927 hemställde sedermera fullmäktige i järnkontoret, under hänvisning till innehållet i ett av ovannämnda kommitté avgivet yttrande över av vissa bruksbolag gjorda erinringar beträffande de dåvarande förhållandena å skrotmarknaden, att exportförbudsfrågan måtte ägnas möjligast skyndsamma behandling.

*Fullmäktiges
i järnkontoret
skrivelse den
12 september
1927.*

Efter att till en början hava erinrat om att exporten av järnskrot under månaderna januari—juli 1927 uppgått till 27,174 ton mot 1,920 ton under samma månader 1926, att importen under ifrågavarande månader 1927 utgjort endast 2,756 ton samt att järnverkens årliga behov av köpskrot uppginge till omkring 110,000 ton, uttalade kommittén i huvudsak följande.

Möjligheterna att inköpa erforderligt skrot från utlandet vore nu mycket beskurna. Exportförbud å skrot existerade nämligen såväl i Tyskland som Frankrike och Belgien. Beträffande det tyska förbudet, som för Sveriges vidkommande hade stor nackdel, då tidigare från Nordtyskland avsevärda kvantiteter skrot inköpts till Sverige, hade meddelats, att detta inom närmaste tiden icke komme att upphävas, enär den tyska marknaden måste skyddas. Visserligen beviljades i enstaka fall licenser men endast i ringa omfattning. I Polen funnes intet exportförbud, men hade man där infört en exporttull av 5 zloty per 100 kilogram, vilket motsvarade ungefär 21 kronor per ton. Denna tull torde verka fullt prohibitivt, enär skrotpriset för det dåvarande på kontinenten vore omkring 45 å 50 kronor per ton. Våra grannländer Norge och Danmark hade enligt vad som meddelats kommittén helt länsats på skrot under det senaste halvåret. Några möjligheter att såsom tidigare varit brukligt därifrån erhålla skrot föreläge sålunda icke. Detsamma torde tvivelsutan vara förhållandet med Östersjöländerna.

Enligt vad som framgått av införskaffade uppgifter från järnverken rörande dels storleken av det normala lagret av köpskrot dels det dåvarande lagrets storlek, hade alla verk med undantag av två avsevärt mindre lager än vad normalt vore fallet. För flera järnverk vore situationen mycket bekymmersam, då det dåvarande lagrets storlek endast utgjorde $\frac{1}{5}$ till $\frac{1}{10}$ av det normala.

Vid ett å järnkontoret den 8 september 1927 hållet sammanträde med cheferna för inalles 24 järnverk hade enhälligt uttalats den bestämda mening, att exportförbud å järnskrot vore önskvärt och nödvändigt med hänsyn till svårigheterna för verken att täcka sitt behov av köpskrot.

De farhågor beträffande skrotförsörjningen, som kommittén i sin skrivelse den 22 april 1927 förklarar sig hysa, hade sålunda besannat sig. Inom landet till salu förefintliga skrotpartier torde vara minimala, men för att rädda dessa åt vår järnhantering syntes utfärdandet av ett exportförbud utgöra en tvingande nödvändighet. Därigenom kunde även räddas inom landet successivt nytillkommande skrotkvantiteter, ehuru dessa tyvärr ej torde bliva

stora. Genom en dylik åtgärd vidtog Sverige endast detsamma, som en del andra länder redan vidtagit för att skydda sin järnhantering.

I likhet med vad fallet vore i de länder, där exportförbud existerade, kunde givetvis exportlicenser efter vederbörlig prövning i varje särskilt fall beviljas. Därigenom erhöles en fullt tillfredsställande regulator på såväl tillgång som pris.

Någon risk för att det skrot, som fülle inom landet, icke skulle finna köpare, förefunnes enligt kommitténs mening icke, då man toge i betraktande, att möjligheterna till import, som ditintills varit betydande, dåmera genom åtgärder från andra länders sida avsevärt minskats.

Beträffande priset på denna för järnverken viktiga råvara, vilken såsom kommittén redan i sin föregående skrivelse erinrat inginge med omkring 70 procent vid tillverkning av handelsjärn i martinugn, hade någon nedgång i detsamma icke inträtt. Situationen vore alltså även med hänsyn till denna omständighet synnerligen allvarsam.

Järnbrukssak-
kunniga.

Över de båda framställningarna avgåvo järnbrukssakkunniga den 14 september 1927 infortrat utlåtande, därvid de sakkunniga anförde bland annat följande.

För den svenska järnindustriens skrotförsörjning hade den kontinentala skrothandeln ofrihet under år 1927 medfört allvarliga olägenheter. Sveriges skrotimport, som under de tre närmast dessförinnan förflutna åren i genomsnitt uppgått till omkring 23,000 ton, hade under 1927 års åtta första månader endast belöpt sig till 3,721 ton. Samtidigt hade skrotexporten från Sverige, som för åren 1924—1926 utgjort omkring 6,000 ton per år, sprungit upp till 30,444 ton för tiden januari—augusti 1927. Skrotexportförbuden i vissa främmande länder hade haft till följd, att den svenska järnindustrien i stort sett icke blott frånhänts möjligheten av import från dessa länder utan även mötts av svårigheter, då det gällt import från de fria exportmarknaderna (Danmark och Norge). Den inhemska marknaden hade vidare i allt mindre utsträckning kommit att bidra till den svenska skrotförsörjningen.

De sakkunniga hade undersökt, huruvida i fraktavseende något skulle kunna åtgöras för skrottillförselns befordrande. Det hade emellertid därvid framgått, att järnvägsstyrelsen redan tidigare ägnat detta spörsmål sitt beaktande. Sedan mars 1925 hade fraktavgiften för skrot vid transporter till järnverk sänkts från tariff 12 till tariff U. Ytterligare hade järnvägsstyrelsen i vissa fall medgivit fraktnedsättning utöver tariff U för transporter till ett stort antal järnverk,

De framhållna omständigheterna syntes de sakkunniga väga synnerligen tungt till förmån för ett exportförbud å skrot. Därest skrothandeln på kontinenten varit fri, skulle givetvis ett exportförbud icke varit erforderligt eller ens ifrågasatt. Det vore sålunda följderna av den kontinentala exportförbudspolitik, som framdrivit behovet av skyddsåtgärder från svensk sida. De sakkunniga vore därför av den uppfattningen, att den förhandenvarande situationen från järnindustriens synpunkt sett påkallade ett exportförbud för järnskrot snarast möjligt.

Generaltull-
styrelsen.

Även generaltullstyrelsen tillstyrkte i ett den 21 september 1927 avgivet utlåtande utfärdande av förbud mot utförsel av smidbart järnskrot, för vilket påtagligen ett starkt behov syntes vara för handen.

Slutligen uttalade kommerskollegium i skrivelse sistnämnda dag, i anledning av en från handelsdepartementet gjord förfrågan, att förberörda inom kollegium utarbetade promemoria vid tidpunkten för dess överlämnande var och fortfarande i allt väsentligt vore ett uttryck för kollegii uppfattning i sakfrågan.

Kommerskollegii skrivelse den 21 september 1927.

Genom beslut den 23 september 1927 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse (nr 356) angående förbud mot utförsel från riket av smidbart järnskrot. Kungörelsen, som trädde i kraft den 24 september 1927, gäller tillsvidare till och med den 29 februari 1928.

Kungl. Maj:ts beslut den 23 september 1927.

Med avseende å skrotexportförbudet, sett ur internationell synpunkt, bör följande framhållas. Vid en på nationernas förbunds initiativ avhållen diplomatisk konferens i Genève i oktober och november 1927 antogs en internationell konvention rörande avskaffandet av förbud och restriktioner mot import och export. I denna konvention, vilken såsom grundregel uppställer upphävandet av dylika förbud och restriktioner i deras egenskap av handelspolitiska kampmedel, intogs på yrkande av ett flertal vid konferensen representerade nationer en övergångsbestämmelse, vilken medger de fördragslutande parterna att vid underskrivande av konventionen göra förbehåll av temporär karaktär med avseende å vissa varor. Dessa förbehåll förklarades emellertid uttryckligen endast skola avse att gälla så lång tid som de omständigheter, vilka föranlett respektive förbudsåtgärder, fortfarande äga bestånd. Av de aderton stater, vilka vid konferensens slut den 8 november 1927 undertecknade konventionen, hava följande anmält dylikt provisoriskt förbehåll med avseende å exporten av järnskrot samt avfall av andra metaller och legeringar, nämligen Tyskland, Österrike, Belgien, Frankrike, Ungern, Italien, Luxemburg, Rumänien och Tjeckoslovakien. Av det svenska ombudet vid konferensen anmäldes under förhandlingarnas gång, att Sverige även för sin del torde komma att göra förbehåll för järnskrot, men påpekades samtidigt att Sverige utfärdat sitt förbud sist av alla de europeiska länder, som infört sådant, vilket tydligt angåve det svenska förbudets karaktär av rent defensiv åtgärd. Då Sverige sedermera enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1927 undertecknade ifrågasvarande konvention, förbehölls i enlighet härmed rätten att förbjuda utförseln av järnskrot.

Det utfärdade skrotexportförbudet ur internationell synpunkt.

Sedan jag i skrivelse den 30 december 1927 anmodat kommerskollegium och generaltullstyrelsen att avgiva gemensamt utlåtande, dels huruvida nyssberörda kungörelse ansåges böra förlänas viss förlängd giltighetstid utöver den 29 februari 1928, dels ock, i sådant fall, i vad mån från omfattningen av förbudet möjligen kunde undantagas viss eller vissa grupper av varuslag, som nu träffades av detsamma, hava ämbetsverken den 16 januari 1928 avgivit det begärda utlåtandet. Vid detsamma är fogat ett av kommers-

kollegium från fullmäktige i järnkontoret inhämtat yttrande, däri fullmäktige för sin del åberopa ett yttrandet åtföljande utlåtande av överingenjören i järnkontoret A. Wahlberg.

I sistnämnda utlåtande förordas förlängning av exportförbudet å smidesjärnskrot tillsvidare till och med utgången av innevarande år, dock med den inskränkning att från förbudet skulle undantagas galvaniserat (förzinkat) skrot och förtent bleckskrot.

Som skäl härför har anförts huvudsakligen följande.

Till följd av det utfärdade exportförbudet hade skrot numera lättare kunnat anskaffas än före förbudet. Tillförseln hade emellertid delvis varit av underhålligt beskaffenhet och tillgången inom landet av prima chargerbart smidesjärnskrot vore fortfarande mycket knapp. Det existerande förbudet hade visserligen möjliggjort för järnverken — dock i vissa fall med anlitande av från år 1926 befintliga lager — att hålla produktionen i gång och i en del fall öka sina skrotlager till normal storlek, men förbudet hade likväl ännu varit av för kort varaktighet. Endast omkring hälften av de bruk, som därom tillfrågats, hade nämligen haft tillfälle att uppbringa sina lager till för årstiden normal storlek, under det att en del av de övriga icke ens tillnärmelsevis lyckats därmed. Så anfördes t. ex. från ett håll, att lagret nu bestode av knappt 200 ton mot ett ordinärt vinterförråd om cirka 3,000 ton, från ett annat håll att det nuvarande skrotlagret understeg det normala med 2,000 ton o. s. v.

En annan synpunkt, som framförts i samband med frågan om förlängning av skrotförbudet vore den, att det svenska skrotet vore av bättre kvalitet än det utländska. På grund därav ansåges det vara ett önskemål, att det på den svenska marknaden fallande skrotet reserverades för de svenska järnverken.

Beträffande förhållandena på de utländska skrotmarknaderna hade inhämtats, att Polen ånyo uppträdde som köpare på de nordiska marknaderna i betydande skala. Detta hade medfört, att priset, som under förlidna höst varit ungefär normalt, under senaste tiden åter stigit. För närvarande torde de polska uppköparna för prima chargerbart smidesjärnskrot betala omkring 65 shilling eif Danzig. Om förbudet icke förlängdes, torde med största sannolikhet följden bliva den, att den svenska marknaden länsades på de partier, som under nu gällande förbud uppköpts och lagrats av skrothandlarna i avvaktan på förbudets upphävande, och de svenska järnverken med säkerhet bleve ställda utom varje möjlighet att å den inhemska marknaden täcka sitt behov av skrot till skäliga priser. Icke heller torde detta för närvarande låta sig göra genom import från grannländerna, åtminstone icke i någon större utsträckning.

En förlängning av det för smidbart järnskrot gällande exportförbudet vore således ej blott önskvärd utan rent av nödvändig. Till en början borde detsamma utsträckas att gälla till och med utgången av år 1928 för att bereda järnverken möjligheter dels att fylla sitt löpande behov dels ock att under sommaren och hösten uppbringa sina förråd till normal storlek.

Från omfattningen av ett förlängt exportförbud borde utan olägenhet kunna undantagas galvaniserat (förzinkat) skrot och förtent bleckskrot, enär dessa slag av skrot för närvarande icke vore av intresse för eller funne användning vid järnverken. Beträffande legerat skrot hade visserligen det stora flertalet järnverk förklarar sig icke hava något att invända mot en

Utlåtande
av över-
ingenjören i
järnkontoret
A. Wahlberg.

frigivning av sådant skrot, men vissa järnverk syntes emellertid hava intresse för ifrågavarande varuslag. Med hänsyn dels därtill dels ock bland annat till svårigheterna att avgöra, huruvida skrotet vore legerat eller icke och var gränsen beträffande mängden av de ingående legeringsbeständsdelarna borde dragas, då även relativt höga halter av en del legeringsämnen icke omöjliggjorde skrotets användning vid järnverken, syntes det icke föreligga anledning att undantaga legerat skrot från exportförbudet. Skrot av högre kvalitet, förpackat i lådor eller fat, betingade i allmänhet ett så högt pris, att järnverken icke kunde använda sig av detsamma. Då emellertid skrot av mindre dimensioner, även om det vore av relativt låg kvalitet, förpackades i fat, syntes anledning att generellt undantaga från förbudet på dylikt sätt förpackat skrot icke förefinnas.

I sitt ovanberörda utlåtande den 16 januari 1928 uttala sig ämbetsverken, efter att hava erinrat om de omständigheter, som på sin tid föranledde utfärdandet av det nu gällande exportförbudet å skrot, på följande sätt:

Den knapphet på smidbart järnskröt, som av angivna och andra orsaker gjort sig gällande för den europeiska järnhanteringen i allmänhet, har även föranlett ett flertal länder att vid undertecknandet av konventionen den 8 november 1927 i Genève rörande upphävande av export- och importförbud och restriktioner jämlikt konventionens art. 6 göra undantag för exportförbud å järnskröt. Sådan reservation har sålunda anmälts av, förutom Sverige, Tyskland, Österrike, Belgien, Frankrike, Ungern, Italien, Luxemburg, Rumänien och Tjeckoslovakien. Polen, som icke undertecknat konventionen och icke heller utfärdat formellt exportförbud å skrot, lär fortfarande tillämpa ett faktiskt sådant genom exportavgifter av prohibitiv natur. Samtidigt uppträda de polska järnverken fortfarande såsom uppköpare av utländskt skrot till höga priser.

Kommerskollegium och generalutstyrelsen.

Såsom härav framgår äro de förhållanden på den internationella skrotmarknaden, vilka framkallat kraven på extra-ordinära skyddsåtgärder till förmån för den svenska järnhanteringen mot uttömmande av de inhemska tillgångarna å skrot, alltjämt förhärskande.

Av bifogade tablå över importen och exporten av järnskröt månadsvis under de senaste fem åren framgår jämväl minskningen av den förra liksom den starka ökningen av exporten under 1927, intill dess exportförbudets ikraftträdande i september åstadkommit en begränsning av densamma (genom licenstvång) till ungefärligen normal omfattning eller något däröver.

Av den genom järnkontoret verkställda utredningen framgår också, att de svenska järnverken allmänt anse ett uppehållande tillsvidare av exportförbudet ej blott önskvärt utan rent av nödvändigt.

Med hänsyn jämväl till den svenska järnhanterings alltjämt synnerligen betryckta läge finna även ämbetsverken angeläget, att det nu gällande exportförbudet i huvudsak upprätthålles, i avvaktan på att mera normala förhållanden inträda på den internationella skrotmarknaden. Tillsvidare torde giltighetstiden för förbudet böra utsträckas med sex månader, eller till och med den 31 augusti 1928.

I fråga om begränsning av förbudets omfattning må till en början erinras, att genom tillämpning av licensförfarande redan under den tid exportförbudet varit gällande tillfälle till export beretts i fråga om sådant skrot, som med hänsyn till sin beskaffenhet varit mindre användbart för den inhemska järntillverkningen. Till belysande härav bifogas en sammanställ-

ning över till kollegium remitterade ansökningar om utförsellicens å skrot under den tid exportförbudet varit i kraft.

Vidare hava redan generella licenser medgivits i fråga om förtent plåt-skrot. I likhet med järnkotoret finna ämbetsverken lämpligt, att dylikt skrot, liksom även galvaniserat skrot, vid förlängning av exportförbudet därifrån undantages.

I övrigt torde, såsom framgår av järnkotorets utredning, kunna ifrågasättas att undantaga dels legerat skrot, dels skrot av högre kvalitet förpackat i lådor, vilka skrotslag, bland annat med hänsyn till sitt prisläge, icke erbjuda intresse för flertalet svenska järnverk. Med hänsyn till de framhållna svårigheterna att härvidlag uppdraga generellt tillämpliga bestämmelser torde det emellertid vara lämpligast att prövning får ske från fall till fall i samband med behandlingen av ansökan om utförsellicens. Enahanda torde fallet vara i fråga om rälsskrot i hela längder, som i åtskilliga fall uppgivits sakna intresse för de inhemska järnverken.

Ämbetsverken hemställa, att Kungl. Maj:t måtte så tillvida förlänga nu gällande exportförbud för smidbart järnskrot, att från och med den 1 mars till och med den 31 augusti 1928 utförsel icke må äga rum av följande i gällande statistiska varuförteckning under nedanstående nummer upptagna vara:

Nummer i statistiska varuförteckningen	Varuslag
Ur 874	Järn och järnlegeringar: smidbart järnskrot: annat än förzinkat (galvaniserat) eller förtent.'

Den vid ämbetsverkens utlåtande fogade sammanställningen över importen och exporten av järnskrot månadsvis under åren 1923—1927 torde få såsom bilaga fogas till dagens protokoll. Av den utav kommerskollegium åberopade sammanställningen av behandlade licensansökningar rörande utförsel av järnskrot framgår, att ansökningarna avsett en sammanlagd myckenhet av 6,766.5 ton (varav dock ansökningar avseende 305 ton återkallats), samt att utförsel beviljats för 4,365.2 ton och avslagits för 2,096.3 ton.

*Departements-
chefen.*

Med avseende å de omständigheter, som på sin tid föranledde utfärdandet av det intill utgången av februari månad 1928 gällande exportförbudet för smidbart järnskrot, ber jag att få hänvisa till vad den nu lämnade redogörelsen därom innehåller. Av samma redogörelse framgår, att de förhållanden på den internationella skrotmarknaden, vilka framkallade denna extraordinära skyddsåtgärd till förmån för den svenska järnhanteringen mot uttömmande av de inhemska tillgångarna å skrot, alltjämt bestå. Med hänsyn härtill finner jag, lika med ämbetsverken, angeläget, att det nu gällande exportförbudet, i avvaktan på att mera normala förhållanden inträda på den internationella skrotmarknaden, i huvudsak tillsvidare upprätthålles.

Jag förbiser härvid ingalunda, att upprätthållandet av ett dylikt förbud, ur principiell synpunkt sett, kan betecknas såsom en avvikelse från den

i och för sig riktiga handelspolitik, som föres från Sveriges sida och som innebär en strävan att medverka till återställande av ett fritt internationellt varuutbyte. Också med avseende å handeln med järnskrot har denna ståndpunkt från svensk sida vidhållits så länge detta över huvud kunde anses rimligt med hänsyn till det egna näringslivet. Då det emellertid visat sig, att andra järnproducerande stater alltjämt upprätthålla sin restriktionspolitik på detta område och den redan förut med synnerliga svårigheter arbetande svenska järnindustriens läge härigenom än ytterligare försämrats, har det befunnits oundgängligt att vidtaga åtgärder för att i detta avseende tillvarata dess intressen.

Beträffande den omfattning ett förlängt förbud bör erhålla, har jag icke någon erinran att göra mot ämbetsverkens därutinnan framställda förslag. Genom fortsatt tillämpning av licensförfarande lärer tillfälle till export böra beredas i fråga om sådant skrot, som eljest på grund av sin beskaffenhet visar sig mindre användbart för den inhemska järntillverkningen eller av annan grund icke är av intresse för densamma.

I avseende å den tid, varunder ett förnyat exportförbud borde vara gällande, hava ämbetsverken föreslagit, att denna skulle fastställas till sex månader. Häremot är från min sida icke något att erinra. Jag förutsätter härvid emellertid, att förbudet även efter utgången av berörda tid bör, i den mån så skulle visa sig erforderligt, erhålla förlängd giltighet.

I enlighet med vad jag sålunda anfört, har jag för avsikt att nu framlägga förslag till författning i ämnet. Med hänsyn till ärendets beskaffenhet anser jag emellertid lämpligt, att riksdagens yttrande inhämtas rörande berörda förslag».

Föredragande departementschefen uppläser härefter författningsförslaget ifråga. Därefter anför departementschefen:

»Under återopande av vad jag i det föregående anfört får jag nu hemställa,

att Kungl. Maj:t måtte till riksdagen avlåta proposition med anhållan om riksdagens yttrande över nämnda förslag.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
J. H. Göransson.

*Bilaga.***Införsel och utförsel av tackjärnsskrot, ävensom smidbart skrot åren 1923—1927, enligt månadsstatistiken över handeln.**

	Införseln i ton					Utförseln i ton				
	1923	1924	1925	1926	1927	1923	1924	1925	1926	1927
Januari	526	549	883	543	273	2,071	138	267	179	1,528
Februari	785	1,213	568	658	138	1,677	157	975	104	1,983
Mars	667	891	521	1,196	574	1,535	181	832	230	2,586
April	869	2,561	1,206	953	259	1,002	379	491	330	3,857
Maj.....	2,844	2,761	964	1,898	540	1,404	273	2,278	350	4,166
Juni	1,723	7,613	990	3,298	509	979	367	834	254	6,394
Juli.....	1,726	8,412	1,000	3,273	464	889	379	210	474	6,660
Augusti.....	1,118	4,366	802	2,187	965	618	242	585	258	3,270
September.....	2,432	2,679	1,329	2,015	944	409	534	946	209	2,167
Oktober.....	2,275	2,555	1,702	1,582	1,313	379	166	566	566	907
November.....	1,720	2,647	874	1,447	868	360	263	450	911	1,377
December.....	1,565	1,267	736	896	358	873	835	245	1,525	1,110
Hela året	18,266	37,574	11,585	19,972	7,204	12,345	4,115	8,716	5,448	36,006

Årsummorna för 1923—1926 äro enligt årsstatistiken.